

Tonka Pančić Kombol

EKOTURIZAM U OPĆINI VINODOLSKOJ¹

UVOD

Turizam je tijekom proteklih desetljeća za mnoge zemlje značio gospodarski oporavak i razvoj, ali je sve veći razvoj vrlo rano počeo ostavljati velike posljedice na područjima gdje se događao. Kako se turizam intenzivno širio na svim kontinentima, pa i na područjima netaknute prirode, tako je rasla zabrinutost za prirodne i kulturne resurse koji su se koristili u njegovu razvoju.

Prema mnogim predviđanjima utjecaj turizma na okoliš bit će sve jači, osobito na prirodu, zemlju, vodu i energiju. Još će veće probleme imati obalne zone, a potražnja za odmorom na moru i turistička kretanja na tim područjima ostat će i u budućnosti intenzivna.

U novije doba u stalnom je rastu interes turista za prirodno i kulturno nasljeđe, život na selu, za gradove i urbana područja, za divljine i netaknutu prirodu. Na mnoga se područja netaknute prirode (Afrika, Arktik, Antarktik i dr.) putuje organiziranim skupinama i u sve većem broju, pa je turizam zbog neplaniranog i stihijskog razvoja počeo nepovratno ugrožavati prirodu i kulturu lokaliteta koji su do nedavno bila nedostupni i izvan interesa turista.

Iako su se vrlo rano spoznali negativni utjecaji turizma na prirodu i ljudsko stvaralaštvo, akcije za njihovo suzbijanje dolazile su vrlo sporo. Vrlo se dugo zaštita okoliša smatrala kao protivljenje razvojnoj politici. Tek je u novije doba

¹ Gospođa Tonka Pančić Kombol je radila na projektu *Ekoturizam u Općini Vinodolskoj* i na osnovi njega je napisala ovaj članak. Iznenađna smrt prekinula ju je u radu. Ovom prilikom izražavam duboku žalost zbog prerano izgubljene suradnice. (nap. gl. ured.)

prevladalo razumijevanje za integralni pristup razvojnim politikama povezivanjem s koncepcijom zaštite okoliša, koja je u smislu koncepcije održivog razvoja široko prihvaćena na globalnoj razini, što obuhvaća gospodarski i društveni razvoj, te nužno uključuje i razvoj turizma.

Turizam se smatra najvažnijim područjem u poticanju održivog razvoja, ali postoje razlike između pojedinih zemalja u razumjevanju primjene u budućem razvoju. U Europi (EU) je održivi razvoj postao primarna briga zbog čega su postavljeni mnogi važni programi istraživanja, razvoja i primjena postavljenih politika.

Istraživanja (i promišljanja razvoja) turizma u novije doba bitno se razlikuju od istraživanja ranijih razdoblja. Danas se istražuju i utvrđuju, uz masovni turizam, posebni oblici turizma, kao na primjer: kulturni turizam, ruralni turizam, ekoturizam, zdravstveni turizam i dr. Postavljene su definicije i utvrđene koncepcije, a za razvoj nekih oblika turizma stvoreni su poticajni fondovi, pa tako Europska unija posebno potiče razvoj ruralnog turizma, kulturnog turizma i ekoturizma, što je u Hrvatskoj još uvijek nedovoljno poznato.

EKOTURIZAM

Koncepcija ekoturizma temelji se na rastućem interesu turista za prirodni okoliš i kulturu lokalnog stanovništva te na njihovoj zaštiti i očuvanju. Prije dvadesetak godina koncepciju ekoturizma ponudili su stručnjaci i istraživači turizma dalekim nerazvijenim zemljama u kojima se nekontrolirano širio turizam i ugrožavao netaknutu prirodu i kulturu lokalnog stanovništva. Na mnogim svjetskim konferencijama postavljena su načela i smjernice za razvoj ekoturizma u svim područjima u kojima se želi razvijati turizam i zaštititi priroda, kulturno nasljeđe i običaji lokalnog stanovništva i ostvariti gospodarski razvoj.

Ujedinjeni narodi (UNEP–United Nations Environment Programme) proglasili su 2002. godinu Međunarodnom godinom ekoturizma. Svjetski kongres o ekoturizmu održan je u svibnju o. g. u Quebecu (Kanada) u organizaciji Svjetske turističke organizacije (WTO) i UNEP-a, a u svrhu boljeg razumijevanja ekoturizma, te njegova unapređivanja, planiranja, upravljanja i marketinga.

Koncepcija ekoturizma temelji se na:

- očuvanju prirode,
- minimiziranju negativnih utjecaja na prirodu i socio-kulturno okružje,
- zaštititi i održavanju prirodnih područja stvaranjem gospodarske koristi za lokalnu zajednicu, organizacije i vlast koji upravljaju područjem,
- povećanju zaposlenosti i prihoda lokalnog stanovništva,
- povećavanju svijesti o nužnosti zaštite prirodnih i kulturnih vrijednosti kod stanovništva i kod turista,

- edukaciji o prirodi područja, razvojnim i gospodarskim mogućnostima, lokalnoj kulturi i kulturnom nasljeđu.

U ekoturizmu se naglašavaju očuvanje prirode i smanjivanje negativnih utjecaja na okoliš na najmanju moguću mjeru te nužnost doprinosa kvaliteti prirode. U ekoturizmu treba razvijati aktivnosti koje će doprinosti održivosti prirodnih privlačnosti i života lokalne zajednice. To je turizam koji ne smije negativno utjecati na okoliš i mora izravno doprinosti zaštiti prirodnih i kulturnih resursa.

Ekoturizam prema tomu treba biti gospodarstveno i društveno sredstvo za zaštitu različitosti biosustava lokaliteta i stvaranje prihoda za unapređivanje života ljudi koji žive na biološki važnim područjima. Ekoturizam se zato može smatrati strategijom podržavanja zaštite prirodnog ekosustava i poticanja održivog gospodarskog razvoja lokaliteta, te unapređenjakvalitete života lokalnog stanovništva.

U Europi se koncepcija ekoturizma sve više prihvaća u zemljama koje su intenzivno razvijale turizam na svojim obalama i drugim predjelima u masovnom smislu, te poduzimaju istraživanja i u planove razvoja unose načela zaštite okoliša i koncepcije održivosti, na čemu se temelji i razvoj ekoturizma.

Tijekom 2000. godine mnoge su zemlje, pripremajući se za sudjelovanje na Svjetskom kongresu u Kanadi, poduzele istraživanja koja su pokazala jesu li do sada vodile računa o održivom razvoju. Istraživanja u Austriji pokazala su da se u mnogim područjima razvijala ponuda koja se može smatrati ponudom ekoturizma. Austrija je na prvom mjestu u Europi po razvoju ekološke poljoprivrede, na čemu se temelji razvoj ekoturizma u mnogim austrijskim područjima.

Razvoj ekoturizma posebno podupire Eurospka unija pa su mnoge zemlje poduzele istraživanja i projekte razvoja, a za Hrvatsku je vrlo važan projekt koji podupire mađarska Vlada, a koji obuhvaća razvoj ekoturizma dolinom rijeke Mure. Očekuje se, naime, od Hrvatske da takav projekt pokrene i za područje obale Mure na hrvatskoj strani.

Za razvoj ekoturizma važno je postavljanje osnovnih načela koncepcije zaštite okoliša, održivosti i razvoja gospodarstva lokalne zajednice, a to su:

- lokalnoj zajednici, prirodnim i kulturnim resursima i turizmu u cjelini potrebno je - osigurati dugoročno unapređivanje i zaštitu što se temelji na znanstvenim, društvenim, kulturnim i gospodarskim aktivnostima,
- osigurati izvorna iskustva i aktivno sudjelovanje lokalnog stanovništva u razvoju gospodarstva i turističke ponude,
- provoditi izobrazbu o zaštiti okoliša u koju treba uključiti sudionike u lokalnim, vladinim i nevladinim organizacijama, turističkim organizacijama te turiste,

- promicati moralne i etičke odgovornosti u ponašanju svih sudionika prema prirodnim i kulturnim resursima,
- poticati razvoj obiteljskog gospodarstva,
- privlačiti turiste u prirodno okruženje koje je po nečemu jedinstveno i pristupačno,
- otvarati mogućnosti za zapošljavanje i cjelokupni gospodarski razvoj lokalne zajednice.

Razvoj ekoturizma prema tomu podrazumijeva zadovoljenje potreba lokalnog stanovništva u smislu unapređivanja kvalitete života (srednjoročno i dugoročno), zadovoljenje potražnje turista i prihvaćanje turista u skladu s razvojnim ciljevima, zaštitu okoliša, održavanje tradicije i očuvanje kulturnog nasljeđa kao temelja razvoja turizma i gospodarskog razvoja.

U ekoturizmu su turisti veće kupovne snage i više izobrazbe, a priroda i kultura su glavni motivi njihova putovanja u destinaciju. Obrazovani su i često dobro poznaju razne vještine pa se nastoje uključiti u aktivnosti stanovništva u lokalitetu. Ekoturisti putuju sami ili u manjim skupinama i traže širu turističku ponudu, više rekreacije i odmora u prirodi. Žele upoznati prirodu, kulturu i običaje stanovništva.

EKOTURIZAM I RAZVOJ GOSPODARSTVA U OPĆINI VINODOLSKOJ

Područje Općine vinodolske proteže se na 156 km², a obuhvaća mjesta: Bribir, Grižane, Tribalj i Drivenik i veliki broj njihovih okolnih zaselaka. To je područje s izraženom dugogodišnjom depopulacijom i nezaposlenošću, a do sada se još nisu stvorile mogućnosti, odnosno utvrdila strategija gospodarskog razvitka. Općina je u današnjem ustroju osnovana 1992. godine. Područje Općine vinodolske označeno je u Prostornom planu Županije Primorsko-goranske kao zaštićeni krajolik.

Gospodarski razvoj i stanovništvo

Stalne višestoljetne povijesne promjene od 16. stoljeća pogodovala su mjestima na vinodolskoj obali za (politički i gospodarski) razvoj što je utjecalo na propadanje srednjovjekovnih gradova-utvrda u unutrašnjosti: Bribira, Grižana, Triblja i Drivenika. Utvrde su izgubile svoju funkciju, a uslijed stalnih promjena nije uspostavljena tradicija upravljanja i lokalne organizacije, zbog čega je dolazilo više do sukobljavanja interesa između mjesta (gradova) nego do usklađi-

vanja odnosa. Bribir je bio najveći i najrazvijeniji grad s najvećim brojem stanovnika (u gradu i pripadajućim selima) pa je tu osnovana i prva pučka škola prije 220 godina.

Stanovništvo se od davnina bavilo poljoprivredom, najviše uzgojem vinove loze, a kasnije malom trgovinom, poduzetništvom i zanatstvom. Stanovništvo se počelo iseljavati već na samom početku razvoja mjesta na obali, a u drugoj polovici 19. stoljeća započelo je intenzivno iseljavanje najviše u prekomorske zemlje (Sjevernu i Južnu Ameriku). Tada su se još mnogi vraćali nakon nekoliko godina sa zaradama, koje su omogućavale preživljavanje u Vinodolu.

Nakon Prvog svjetskog rata došlo je do velikih nepovoljnih promjena u odnosima novonastale države (SHS i Jugoslavije) prema tim krajevima što je pridonijelo još većem iseljavanju, koje se povećalo i iza Drugog svjetskog rata. Tada je poljoprivreda ubrzano zaostajala. Poslijeratno osnivanje zadruga rezultiralo je suprotnim učincima od očekivanih. Uzgoj je vinove loze gotovo nestao. Ostala su mala gospodarstva s proizvodnjom za vlastite potrebe.

Otvaranjem pojedinih industrijskih pogona u Bribiru (Pilana i proizvodnja prikolica) uposlen je manji broj radnika, ali nije došlo do razvoja. Pogon koji stalno radi je Elektrana u Triblju. U tom je sklopu stvoreno umjetno jezero i vrlo privlačan krajolik. To je područje, međutim, zbog pogona Elektrane, ograničenog korištenja u turističke svrhe.

U novije doba tranzicijskih promjena i uspostavljanja tržišne ekonomije nastavljeno je preživljavanje na naslijeđenom stanju. Nisu se stvarale nove mogućnosti zapošljavanja kao ni uvjeti za gospodarski razvoj, a mogućnosti zapošljavanja u okolnim mjestima uz more (u turizmu), stalno se smanjuju. Iseljavanje se nužno ublažava, a nezaposlenost je u stalnom rastu.

Prema popisu iz 2001. godine u Općini Vinodolskoj je ukupno 3530 stanovnika, od čega 1706 muškaraca i 1824 žena. Radno sposobnih osoba je 2175 (1180 muškaraca i 995 žena) ili 61,6 posto. Djece od 7 do 14 godina 264, od 14 do 17 ih je 127, a od 17 do 19 godina 79. Ukupno djece do 17 godina ima 606 ili 17,1 posto. Osoba u dobi od 60 do 64 godine je 241 osoba, a od 65 do 74 godine 399, pa ukupno u dobi od 60 do 74 godine 640 ili 18,1 posto stanovnika. Sa 75 i više godina ima 320 stanovnika (90 muškaraca i 230 žena). Popdaci pokazuju da stanovništva starijeg od 60 godina, ima više nego djece do 17 godina.

Ukupno je zaposleno 1136 stanovnika u Općini (663 muškarca i 473 žena), samozaposlenih je 105, a individualnih poljoprivrednika 3. Ukupni broj poljoprivrednog stanovništva je 41 (21 muškarac i 20 žena), a svega 26 stanovnika čini aktivno poljoprivredno stanovništvo. Glavni izvori sredstava za život su: prihodi od rada za 1.155 stanovnika, rad i mirovina za 6, samo mirovina za 991 stanovnika, a 1005 stanovnika nema izvora sredstava za život. Taj broj predstavlja stvarni potencijal za razvoj gospodarstva.

Kulturno-povijesno nasljeđe

Na području Općine vinodolske postoje mnogi vrijedni spomenici kulture. Mnogi još uvijek čekaju zaštitu i obnavljanje. Osim pojedinih crkava i pojedinih zgrada drugi se spomenici nisu obnavljali. Neka obnavljanja pokazuju da nisu poštivani propisi o zaštiti spomeničke baštine. Objekti koji se nisu obnavljali su: Kula – ostatak Frankopanskog grada u Bribiru i pojedine povijesne zgrade, ruševina gradine u Grižanama i očuvani ostaci gradine u Driveniku. Njihovo uređenje, primjerice, u prostore za održavanje kulturnih događaja i za muzej (u Bribiru) bit će opravdano samo uz razvoj gospodarstva i turizma u općini, odnosno uz stvaranje uvjeta za dolazak većeg broja turista, koji će posjećivati te objekte, odnosno događaje u njima u većem broju.

Kulturno-umjetnička društva u Bribiru i Grižanama brinu se o očuvanju običaja, plesa i pjesme, ručnih radova (osobito u Bribiru), ali raspoložu s vrlo skromnim sredstvima. U mnogim domaćinstvima odbačeni su stari alati, namještaj i drugi predmeti s kojima se radilo i živjelo u prošlosti.

Priroda i krajolik

Dugogodišnjim zapuštanjem poljoprivredne proizvodnje priroda je na gotovo cijelom području Općine vinodolske ostala očuvana. Velikih zagađivača nije bilo ni u bližoj okolici. Međutim, razni otpad, od sitnog do vrlo krupnog koji se nekontrolirano baca, zauzeo je mnoga mjesta u cijeloj dolini, pa i u gorskom dijelu (u Gori). Krajolik je ostao gotovo netaknut i u njemu prevladavaju manji vrtovi, njive i šumice između kojih se nalazi veći broj zaselaka, a na brežuljcima mjesta i ostaci starih gradina. Mnogi stari putovi su zapušteni i neprohodni, kao i područja na kojima su bili vinogradi i polja. Suhozid koji dijeli pojedine njive i bivše vinograde zarastao je u šumarcima. Mnogi stari putovi su zarasli i zapušteni. Ceste koje prolaze dolinom i gorskim predjelom su većim dijelom u lošem stanju, a obnavljanja su još uvijek nedovoljna. Krajolik je u Bribiru narušila izgradnja dviju pogonskih zgrada (Pilane i proizvodnje prikolica) u blizini Grada koje se ni po čemu ne uklapaju u skladan krajolik tog područja. Izgrađene su i pojedine stambene zgrade u samom gradu Bribiru, pri čemu nije zadržana arhitektura bribirskih kuća. Krajolik je narušen i velikim kamenolomom u blizini Grižana koji je prestao s radom, odnosno nema dozvolu za rad.

MOGUĆNOSTI GOSPODARSKOG RAZVOJA

U traženju mogućnosti za gospodarski razvoj, na inicijativu Načelnika Općine i odlukom Poglavarstva došlo je do suradnje s udrugom Hrvatski turizam,

Rijeka, koja je predložila razvoj ekoturizma te izradu i primjenu projekta i programa razvoja.

U mjestima Općine vinodolske turizam se nikada nije razvijao, pa u tom smislu nema tradicije. Kako se turizam razvijao u obližnjim mjestima na obali (Crikvenica, Selce, Novi), stanovnicima Općine vinodolske turizam nije nepoznat. Pojedina su domaćinstva, najčešće igradnjom novih kuća, opremila sobe za iznajmljivanje turistima. Danas na području Općine vinodolske u domaćinstvima ima oko 170 kreveta. Uz iznajmljivanje često se nudi i domaća hrana koja se proizvodi za vlastite potrebe.

Razvoj turizma u Općini Vinodolskoj počeo bi od samog početka, što može biti jedna od prednosti u odnosu na mjesta na obali, jer bi se tu stvarala specifična ekoponuda na temelju postavljenih planova.

Druge su prednosti očuvana priroda i krajolik, te ljudski potencijal. Očuvani su i neki običaji, postoje ostaci tradicionalnog života i objekti kulturnog nasljeđa. Na tim se prednostima može graditi strateški plan (kratkoročni, srednjoročni i dugoročni) razvoja ekoturizma i održivog razvoja gospodarstva, čime bi se zaustavilo iseljavanje, povećala zaposlenost i prihodi stanovništva jer u tom području nema drugih mogućnosti za gospodarski razvoj i unapređivanje kvalitete života stanovništva. Razvoj ekoturizma u Općini Vinodolskoj izravno bi doprinio i obogaćivanju turističke ponude šireg područja.

Prema postavljenoj koncepciji projekta razvoja ekoturizma povezanog s razvojem gospodarstva, u Vinodolskoj se općini ekoturizam treba razvijati stvaranjem široke ekoponude i specifičnosti ambijenta, za što postoje prirodni, kulturno-povijesni i ljudski potencijali kojima je potrebno oživljavanje ekološkim (ili bio) uzgojem povrća, voća i vinograda, ljekovitog bilja, očuvanjem i širenjem autohtonih ili primorskih vrsta voćaka i bilja, očuvanjem bibrirske arhitekture (dvori), starog alata, posuđa, oruđa, namještaja, odjeće, te starih zanata, uz smještajnu ponudu u domaćinstvima (s naglaskom na uređenje na starinski način), zatim uređenje pješačkih staza (starih putova), biciklističkih ruta i drugih pogodnosti za aktivnosti u prirodi, određivanjem rekreacijskih zona.

Ekoturizam se postavlja kao cilj koji se može postići razvojem ekološke poljoprivrede, a temeljna jedinica razvoja je domaćinstvo.

Cilj i sadržaj projekta su: zaživljavanje turističke ekoponude putem oživljavanja gospodarstva, očuvanja starih domaćinstava, vrtova, voćnjaka, vinograda, običaja, starih zanata, krajolika i kulturnog nasljeđa u Općini Vinodolskoj.

Rad na projektu počeo je u siječnju 2002. godine, a obuhvaća plan rada tijekom prve tri godine, s određivanjem smjernica na pet i deset godina, u kojem bi se razdoblju trebalo ostvariti 800-1000 kreveta u domaćinstvima, uz bogatu turističku ponudu.

Sadržaj projekta i program rada (prve tri godine) obuhvaća:

1. Istraživanje i utvrđivanje potencijala – smještajnih kapaciteta u domaćinstvima koji već postoje i koji bi se mogli osigurati u bližoj budućnosti, zatim običaja, razine zapuštenosti, odnosno očuvanja okućnica, vrtova, voćnjaka, vinograda i dr., potreba stanovništva za potporama i odgovarajućom edukacijom, mogućnostima razvoja obiteljskog gospodarstva.
2. Upoznavanje stanovništva s koncepcijom ekoturizma i važnostima turizma za gospodarski razvoj: održavanje tribina, seminara i okruglih stolova, uz sudjelovanje, domaćih i stranih stručnjaka iz područja turizma, kulture, voćarstva, vinogradarstva, ekološke poljoprivrede, obiteljskog poljodjelstva, poduzetništva i zadruga.
3. Pripreme za stvaranje prvih, temeljnih elemenata turističkog proizvoda Vinodolske doline i Gore.
4. Postavljanje planova.
5. Uspostavljanje partnerskih odnosa s lokalnim vlastima i stranim partnerom. Uspostavljanje odnosa s nadležnim ministarstvima (poglavito: Ministarstvom turizma i Ministarstvom poljoprivrede i šumarstva).
6. Održavanje okruglih stolova, izložaba proizvođača i znanstvenih i stručnih skupova.
7. Objavljivanje biltena.
8. Uspostavljanje komunikacija s domaćinstvima i privlačenje na osnivanje zadruga i malog poduzetništva na temelju rezultata istraživanja.
9. Istraživanja mišljenja turista koji dolaze u područje Općine vinodolske.
10. Poticanje razvoja ekološke poljoprivrede i obiteljskog gospodarstva stvaranjem mogućnosti za korištenje povoljnog kreditiranja.
11. Priprema dokumentacije za privlačenje domaćih i stranih fondova za unapređivanje gospodarstva i zapošljavanje, u suradnji sa stranim partnerom.
12. Uspostavljanje suradnje sa svakim pojedinim domaćinstvom koje ima mogućnosti za razvoj ekoponude u svrhu širenja aktivnosti koje se mogu nuditi turistima (sadnja, berba ...).
13. Pripreme za uređivanje dužih i kraćih pješačkih i biciklističkih staza u dolini i u Gori, te određivanje rekreacijskih zona.
14. Istraživanja i postavljanje normi ponašanja u iskorištavanju resursa u dolini i u Gori u svrhu razvoja ekoturizma.
15. Pripreme za zaživljavanje funkcije tržišnog komuniciranja Turističke zajednice i uspostavljanje veza s turističkim agencijama u zemlji i inozemstvu. Stvaranje promidžbenih sredstava i stvaranje uvjeta za izravno tržišno komuniciranje.
16. Izvješćivanje lokalne zajednice o rezultatima.

17. Stalno praćenje rezultata i širenje primjene koncepcije ekoturizma i postavljenih planova.
18. Poticanje istraživanja i priprema za uređenje povijesne baštine u mjestima: Bribir, Drivenik i Grižane.
19. Formiranje odbora stručnjaka (domaćih i stranih) za utvrđivanje kriterija i normi ocjenjivanja i ostvarivanja postavljene koncepcije ekoturizma u Vinodolskoj dolini i Gori u svrhu oblikovanja i dodjeljivanja certifikata pojedinim domaćinstvima.
20. Pripreme za drugu fazu unapređivanja i razvoja turističke ekoponude (4. i 5. godina).

U dosadašnjem razdoblju (od 17 mjeseci) ostvareno je:

1. Održana je tribina na kojoj su stanovnici upoznati s koncepcijom ekoturizma i osnovnim elementima projekta razvoja.
2. Održane su dvije izložbe proizvoda domaćinstava i drugih proizvođača s područja Općine, te dva okrugla stola pod naslovom Ekoturizam i obiteljsko gospodarstvo.
3. Održan je znanstveni i stručni skup pod naslovom Ekološka poljoprivreda i obiteljsko gospodarstvo.
4. Na temelju upitnika provedeno je prikupljanje podataka u svrhu istraživanja gospodarskih i turističkih potencijala u Općini Vinodolskoj. Popunjeno je 500 upitnika.
5. Objavljena su dva biltena s informacijama o koncepciji ekoturizma i o održavanju događaja (tribine i izložbe).
6. Održani su seminari iz vinogradarstva i voćarstva.
7. Prikupljeni su podaci o domaćinstvima koja se žele uključiti u razvoj gospodarstva.
8. Ostvareni su dogovori sa stranim partnerom i potpisana pisma namjere između CHN-Leeuwarden, Nizozemska, udruge Hrvatski turizam, Rijeka i Općine Vinodolske. Suradnja počinje dolaskom studenata (4. godine) u Bribir, na oko dva mjeseca, gdje će istraživati potencijale područja i kreirati prijedloge marketinškog razvoja proizvoda i odrediti promotivne instrumente za komuniciranje na tržištu. Suradnja se temelji i na zajedničkom traženju sredstava za razvoj iz fondova Europske unije, Nizozemske i Hrvatske.
9. Zatražena su poticajna sredstva odgovorom na raspisane natječaje, te se u 2003. godini očekuju pozitivni odgovori.

Plan rada za prvu godinu nije ostvaren u potpunosti zbog skromnih finansijskih sredstava koja su od Općine Vinodolske bila određena za početak rada na projektu, te zbog nerazumijevanja koncepcije ekoturizma što je otežavalo uključivanje lokalnih suradnika u realizaciju programa.

Sažetak

Ekoturizam treba razumijevati kao koncepciju održivog razvoja turizma na područjima na kojima lokalno stanovništvo živi u prirodnim i zaštićenim predjelima (zaštićeni krajolici, nacionalni parkovi, parkovi prirode...) i svojim djelatnostima zaštićuje prirodu i svoje kulturno nasljeđe. Ekoturizam se postavlja kao cilj koji se postiže gospodarskim razvojem usmjerenim na razvoj ekoponude, te kao tržište za proizvodnju koja se stvara razvojem gospodarskih aktivnosti.

Za razvoj ekoturizma u Općini Vinodolskoj postoje mnogi potencijali, ali nedostaje razumijevanje na razinama upravljanja, odnosno u konceptualizaciji strategije od strane vlasti, a dugogodišnji izostanak strategije razvoja stvorio je kod stanovništva raspoloženje čekanja i otpora. Potreban je stalni i intenzivni rad s pojedincima, odnosno obiteljima koje se žele uključiti u gospodarski razvoj, kao i svim potencijalnim čimbenicima za stvaranje ekoponude.

Gljučne riječi

Vinodol, turizam, ekoturizam, nasljeđe, prirodni potencijali.

Summary***Tonka Pančić Kombol* • ECOTOURISM IN URBAN DISTRICT OF VINODOL**

Ecotourism is a concept of tourism development in places where people live in natural and protected areas (protected environment, national parks, nature parks...) and protect nature as well as their cultural heritage. Ecotourism is an aim that can be reached by economic development based on development of ecological offers. It is the market for products made by development of economical activities.

There are many potentials for the development of ecotourism in district of Vinodol, but there is no support by the local government and no conceptualized strategy. The long absence of strategy of development made the inhabitants hostile to the idea. It is necessary to work constantly with individuals, e.i. families that want to take part in economic development, and with all potential factors in the construction of the offer of ecological tourism.

Keywords

Vinodol, tourism, ecotourism, heritage, nature potentials

Bilješka o autoru

Tonka Pančić-Kombol, Rijeka, doktor znanosti, izvan. prof. Veleučilišta u Rijeci, posthumno.